

Homeostáza organismu

Zajištění stálosti vnitřního prostředí pro průběh základních životních procesů – nutnost řízení aktivity orgánů a tkání s cílem minimalizace změn ve vnitřním prostředí (dynamická rovnováha)

Energetika

Základní vlastnost živé hmoty – potřeba energie

**Získávání: tvorba a využití stávající organické hmoty:
enzymatický rozklad organických látek**

Všechny životní děje – neustálá přeměna energie

Dvoustupňová cesta:

a) energie z živin

b) transport glukózy → ATP v buňkách

c) štěpení ATP → uvolnění energie (vlastní metabolismus)

Odpad: ztrátové teplo

Řízení látkové přeměny

Klidový stav:

Bazální metabolismus, standardní m. (homoiotermové)

Klidový standardní metabolismus (poikilotermové)

Zvýšení tepelné produkce homoiothernů:

- práce (až 20 krát vyšší - trénování jedinci)

- při snížené teplotě okolí až 4krát více

- požití bílkovin - zvýšení metabolismu až o 30 % (teplotvorný /spec.-dynam./ účinek potravy, sacharidy a tuky pouze 5 - 10 %)

- horečka - zvýšení teploty o 1 °C - o 14 % vyšší produkce tepla

- gravidita a laktace - 30 %

Pronikavé snížení velikosti metabolismu (dormance)

Diapauza

Hibernace

Kviescence

Estivace

Dělení živočichů podle typu přijímané potravy
(všežravci: $15 + 30 + 55 \% = 100 + 100 + 180 \text{ g}$)

Využitelnost živin

Princip izodynamie živin – minimální podíl cukrů (10 %)

-esenciální MK (20 – 30 mg)

- esenciální aminokyseliny (6 – 12 g)

Látková bilance - jaké množství určité živiny je přijato z potravy do těla, přeměněno, vyloučeno (sledování změn v přeměně N - 16 % hmotnosti bílkovin).

Bílkovinné bilanční minimum - 20 - 30 g denně pro Evropany

Bílkovinné optimum - 1 g bílkovin na 1 kg hmotnosti (< 1/3 živočišných)

Vitamíny - látky, které si organismus nedovede syntetizovat. Malá množství. Součást enzymů, provitamíny.

Rozpustné v tucích (A D E K F), ve vodě (B C PP H)

Minerální látky

Makroelementy - Ca P Na K

Mikroelementy (stopové) - I Co Fe Cu Mn Zn

Voda

Člověk 70 kg (42 kg vody) denní ztráty: 1 500 ml moč, 150 ml stolice, 900 ml výpar

Doplňování: potrava 800 ml, nápoje 950 ml, metabol. voda 250 ml

Změny v potřebě živin během života (růst, těhotenství a kojení), práce, podnebí